

Sort hav

af træer

En smuk skov ved en bjergside og en sø er blevet et foretrukket sted for japanere at begå selvmord. Når man tager livet af sig selv et sted, hvor andre også har gjort det, er det tryggere, mener ildsjæl, der har viet sit liv til kampen mod selvmord – et fænomen, der betegnes som en 'national risiko' i Japan.

Tekst og foto: Asger Røjle,
journalist, Tokyo

Japanere lærer, fra de er helt små, at gøre alting sammen. De gør helst ikke noget alene. Det er utrygt.

Derfor kommer ulykkelige japanere fra hele landet kørende i deres biler for at begå selvmord i den berygtede, men meget smukke såkaldte selvmordsskov ved Aokigahara, der ligger ved Saiko-søen på sydsiden af Fuji-bjerget. Ikke engang 100 kilometer vest for Tokyos centrum.

Ingen ved præcist hvor mange. Dels bliver nogle selvmordsofre spist af skovens dyr, før de bliver fundet. Dels oplyser myndighederne ikke længere tallene af frygt for, at andre skal blive inspireret til at gøre det samme.

– De ønsker ikke at dø alene. Og de føler sig ikke så alene, når de dør i selvmordsskoven, forklarer Yasuyuki Shimizu fra organisationen Lifelink, som i mange år har be-

kæmpet selvmord i Japan.

Den udstrakte skov omkring den såkaldte Aokigahara-sti kaldes af de lokale for et "Hav af Træer." Det har altid været opfattet som et sted, hvor djævle og spøgelseser, såkaldte *yurei*, havde deres skjulesteder. Skovbunden bølger sig i sandhed afsted som et ocean, hvor bølgerne består af et filterværk af mos og kæmpestore rødder af ældgamle cypres-fyrretræer. Selvmordsskoven er berygtet for at være et stille sted – men også et smukt sted.

Men ikke desto mindre har skoven dette selvmordsry – som i de senere år er forstærket af uhyggelige Hollywood-gysere og jævnlige reportager i alverdens aviser og tidsskrifter.

Det blev oprindeligt skabt, da forfatteren Seicho Matsumoto i 1960 skrev en sørgelig kærlighedsroman, som hed *Det sorte hav af træer*, som slutter med, at et elskende par, som ikke kan få hinanden, sammen begår selvmord i Aokigahara-skoven.

Senere skrev en anden forfatter, Wataru Tsurumi, i 1993 en millionsælger, der var en decideret manual i at begå selvmord. Han kalder Aokigahara-skoven for "det perfekte sted at dø." I de følgende år hed det i flere nyhedsrapporter, at lig, der blev fundet i skoven, havde manualen på sig.

Op til 1990'erne blev omtrent 30 ulykkelige mennesker om året fundet i skovbunden med et reb om halsen eller en masse dåseøl og alt for megen medicin. Andre blev fundet i biler i udkanten af skoven, hvor de havde forgiftet sig selv med udstødningssgas.

Det steg i 2004 til 108 på et enkelt år. Så sent som i 2010 forsøgte 247 mennesker ifølge de lokale myndigheder selvmord i skoven, men kun 54 af dem lykkedes. Yasuyuki Shimizu fortæller, at han rejste op til skoven for ti år siden for at hjælpe en lokal turguide i skoven med at sætte skilte op i samarbejde med det lokale politi. De lokale myndigheder ønskede ikke at gøre opmærksom på denne mørke side af områdets image, og der skulle en hel del overtalelse til, før skiltene blev sat op.

"Dit liv er en dyrebar gave fra dine forældre," hed det på et af skiltene. "Tal med nogen om dine bekymringer," hed et andet, og "Henvend dig til politiet, før du beslutter dig for at dø," hed et tredje.

Disse skilte – og andre af samme slags – er ofte fotograferet som illustrationer til artikler om selvmordsskoven. Men de er et syneladende ikke mere. Denne artikels forfatter så dem i hvert fald ikke, og lokale turistmyndigheder fortæller, at man i dag gør sig stor umage på at promovere området som et almindeligt turistområde uden at nævne dette "sensitive" emne.

Millioner ramt af selvmord

Shimizu er oprindeligt journalist, men tog i 2014 initiativ til organisationen Lifelink, som dels er et center for selvmordsforskning, dels en lobby-organisation over for

den politiske verden og endelig selv er involveret i forsøg med rådgivnings- og uddannelsesindsatser.

Forskningen udføres af et forskerteam, der, ud over Shimizu selv, består af en økonom fra Tokyo Universitet, en advokat og en praktiserende psykolog.

Holdet har udgivet en bog i et oplag på 10.000, som dels indeholder en beskrivelse af, hvad de kalder "selvmordsrisiko-processen," og dels indeholder statistikker for hver eneste kommune i landet – som en opsang til lokale myndigheder om at begynde at gøre noget ved problemerne lokalt. En opsang, som ifølge Shimizu har virket mange steder.

Der sker alt for mange selvmord i Japan.

I 2015 handlede det officielt om 24.025 sørgelige skæbner.

Det er sjette år i træk, at antallet er faldet. Men det skal ses på baggrund af, at der skete en eksplosion i antallet af selvmord i året 1998, hvor mange firmaer gik fallit, som alle havde regnet med var stensikre, og hvor den økonomiske krise gjorde mange arbejdsløse, som aldrig havde drømt om at blive det. Det højeste antal var i 2003, hvor det lå på 34.427.

Siden 2010 er tallet faldet år for år. Men det er stadig højt efter international målestok, og det er stadig alt for højt, mener Shimizu og hans kolleger. Han advarer indtrængende mod, at fokus flytter væk fra området.

Selvmord er en "national risiko" i Japan, siger han.

– Når en person begår selvmord, vil fire-fem nære familiemedlemmer være efterladt. Det er 120.000 mennesker hvert år. Der er over tre millioner, som er efterladt af et selvmordsoffer. En ud af hver 40 japanere

Det er med til at adskille situationen i Japan fra andre lande, at Japan historisk har en selvmordskult. Selvmord var en del af samurai-tidens æresbegreber. Det giver med Shimizus ord en "kulturel tolerance over for selvmord."

– I nogle situationer er det ikke nogen synd. Der er ikke noget forkert ved det.

Det er en måde at tage ansvar på, som i nogle sammenhænge ligefrem opfattes som ærefuld, forklarer han.

Men nutidens høje selvmordstal har nu primært langt mere nutidige forklaringer, skynder han sig at tilføje.

Inflation i selvhad

Shimizu forklarer, at psykologiske studier viser, at japanske børn godt kan lide sig selv, mens de er små. Men at de begynder at holde mindre og mindre af sig selv, efterhånden som de vokser op. Mange har svært ved at leve op til forældres, skolelæreres og ægtefællers forventninger til dem.

– Gabet mellem den, de er, og den, de føler, de burde være, bliver større og større. Derfor begynder de at hade sig selv. De føler ikke, at de lever op til de forventninger, som de oplever, at andre har til dem. Unge japaneres selvrespekt er ofte meget lav, siger han.

– Hvis du ikke har følelsen af, at du er nyttig, så er der intet tilbage, der støtter dig gennem vanskeligheder. Så bliver selvmord nemt et muligt valg.

Der er med Shimizus ord ikke i Japan så mange "stimulerende faktorer" i hverdagslivet, som får folk til at føle sit trykke ved, at man redder hinanden, hvis man har problemer. Når japanske universitetsstuderende som 22-årige i slutningen af studietiden desperat søger efter job, så svarer 70 procent af dem, at de ikke forventer, at samfundet hjælper dem, hvis det ikke lykkes for dem selv at finde et job.

– I gamle dage ville familien være trådt ind – men ikke længere, siger Shimizu.

De fleste er flyttet til byerne, hvor familierne er opløst, og man har en langtfjernere relation til sine naboer.

Selvfulgelig er individuelle foranstaltninger nødvendige, erkender han. Men frem for alt handler det om at skabe et samfund, hvor ingen føler sig drevet til at begå selvmord.

Og på det punkt er der faktisk sket

store forandringer inden for de seneste ti år. For ti år siden blev en ny lov til bekæmpelse af selvmord indført.

– Den gjorde selvmord til et samfundsansliggende og ikke kun et individuelt problem. Det er ikke længere tabu

i offentligheden. De ti år har gjort en stor forskel, fortæller Shimizu.

Tydelige mønstre

I dag er der mange tilbud om offentlige og private rådgivninger og hotlines, og der er flere programmer i tv om problemet.

Derfor er der i år kommet en ny og revideret lov, som forpligter lokale myndigheder til at tage forebyggende foranstaltninger og lave handlingsplaner for disse foranstaltninger. Også selv om det koster nogle skattepenge.

– Der er meget store regionale forskelle. Vores forskning viser et tydeligt mønster. Derfor er en lokal indsats nødvendig, fortæller Shimizu.

– I Tokyo er det mest yngre mænd, der begår selvmord, mens det i bydelen Adachi er 40-60-årige arbejdsløse mænd. I om-rådet omkring Toyota-fabrikkerne begår mange arbejdere selvmord, og i Akita-amtet i det nordlige Japan er det mest ældre kvinder, som bor hos familien og ikke længere vil være en byrde for nogen.

Lifeline er involveret i et forsøg i skolerne i Adachi-bydelen i Tokyo. En venlig og populær sundhedsplejerske fra rådhuset kommer ud i klasserne, og det giver børnene mulighed for at fortælle hende sandheden om, hvor hårdt de føler sig pressede, hvis de gør det. En sandhed, som de aldrig ville fortælle til læreren, som skal vurdere dem, uanset hvor flink læreren ellers måtte være.

– Det fungerer godt i Adachi, siger Shimizu.

– Vi prøver at udbrede det til hele landet.

Han understreger, at de fleste, der begår selvmord, i virkeligheden ønsker at leve videre. Det gælder om at finde måder at hjælpe dem til at leve videre.

– De håber – bevidst eller ubevidst – til det sidste, at noget eller nogen vil dukke op og redde dem fra deres egen beslutning. Hvis du virkelig har besluttet dig for at dø, så kaster du dig ud fra en høj bygning eller foran et tog. Så rejser du ikke gennem landet til en skov langt fra dit hjem. ●